

ЗЕРНИЦЬКА КРИСТІНА, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **КУЧМІЙОВА ТЕТЯНА**, к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних
технологій,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасний світ неминуче стикається з проблемами екологічного характеру, які ставлять під загрозу життя на планеті та розвиток суспільства. У контексті цих викликів, підприємства відіграють важливу роль у збереженні навколишнього середовища та сталому розвитку. Одним із ключових інструментів, який дозволяє забезпечити ефективну взаємодію між підприємствами та екологічними цілями, є екологічний облік.

Екологічний облік на підприємстві – це система виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання, обробки і підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства у сфері природокористування з метою передачі її внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття оптимальних рішень [1]. Система обліку екологічної діяльності суб'єкта господарювання складається з чотирьох ключових елементів: – облік витрат, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля під час виробництва; – облік зобов'язань, що включає витрати, зумовлені минулими, поточними та майбутніми періодами; – звітність про діяльність у сфері охорони природи; – аудит звітності. Кожен із цих елементів має важливе економічне значення для підприємства, на якому здійснюється облік екологічної діяльності.

Екологічний облік має стати необхідною складовою єдиного інформаційного простору в системі бухгалтерського обліку підприємства. В період гострої нестачі ресурсів під час російсько-української війни, коли підприємства змушені планувати свою діяльність відповідно до графіків подачі енергоресурсів громадянам та бізнес-структурам країни це набуває особливої актуальності

За ступенем надійності екологічний облік не поступається фінансовому чи податковому обліку. Зазначені види обліку ведуться на підприємстві відповідно до діючого законодавства України, а саме, нормативно-правових актів, які їх регулюють. За порушення законодавства підприємство несе відповідальність [2].

Організація екологічного обліку повинна діяти як цілісна система з використанням окремих первинних документів, аналітичних та синтетичних реєстрів, рахунків першого, другого і третього порядку та повною мірою відображати взаємодію економічної діяльності підприємства та безпеки навколишнього середовища. На думку В.А. Дерія, «у кожному вітчизняному підприємстві мав би вестися «Журнал оперативного обліку стану та порушень довкілля», а у випадку виявлення екологічного порушення керівники і спеціалісти підприємства мали б скласти «Акт про виявлене екологічне порушення» [3].

Основні завдання екологічного обліку включають: - формування інформації про діяльність підприємства у сфері природокористування і охорони навколишнього середовища; - запобігання негативному впливу підприємства на навколишнє середовище; - моніторинг змін обсягу наявних природних ресурсів для забезпечення безперервного довготривалого використання у діяльності підприємства та суспільства в даний час і наступними поколіннями в майбутньому; - продукування, використання та утилізації відходів та викидів; - забезпечення необхідною інформацією всіх внутрішніх та зовнішніх користувачів через систему звітності [4].

Причинами необхідності ведення бухгалтерського обліку екологічної діяльності суб'єкта господарювання є: – операції, пов'язані з екологічною діяльністю суб'єкта господарювання, а також їх вплив на фінансові результати повинні бути відображені в бухгалтерському обліку; – необхідність надання кредиторам та інвесторам інформації про екологічну діяльність підприємства для прийняття рішень щодо побудови відносин з ними; – підприємства можуть мати переваги у конкурентній боротьбі за покупців, якщо зможуть довести, що їх товари та послуги кращі з екологічної точки зору, це сприятиме збільшенню доходів підприємства; – бухгалтерський облік екологічної діяльності є засобом досягнення стійкого розвитку. Екологічний облік повинен бути інтегрованим у загальну систему бухгалтерського обліку, щоб стати ефективним інструментом природоохоронної діяльності на підприємстві [1].

Інформація про діяльність підприємства в природоохоронній сфері, вказана в річному бухгалтерському звіті, необхідна для оцінки діяльності керівництва, забезпечення суспільного контролю та формуванню позитивного іміджу підприємства. Вітчизняні підприємства, які займаються неекологічними видами діяльності, не ведуть екологічну звітність в необхідному обсязі. Для таких підприємств важливо серед ключових показників ефективності господарювання презентувати ключові показники екологічного значення, які формуватимуть розуміння про ефективність інвестицій чи економного використання ресурсів [2].

Підводячи підсумки можна сказати, що екологічний облік відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку, дозволяючи підприємствам ефективно управляти витратами на екологічні заходи, зменшувати негативний вплив на довкілля та підвищувати конкурентоспроможність. Однак, багато підприємств ще не враховують достатньо важливості екологічного аспекту у своїй діяльності, що потребує більшої уваги з боку уряду та стимулюючих заходів для впровадження екологічного обліку. Для подальшого розвитку економіки та збереження навколишнього середовища важливо продовжувати дослідження та практичні заходи з підтримки інтеграції екологічного обліку на всіх рівнях підприємств.

Список використаних джерел:

1. Колісник О.П., Гордієнко Т.В. Облік екологічних витрат у системі управління підприємством в умовах сталого розвитку // Університет державної фіскальної служби України. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/19->

[2020/kolisnyk.pdf](#) .

2. Маліков В.В., Плекан М.В., Кудлаєва Н.В. Екологічні аспекти бухобліку в управлінні підприємством // Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: <file:///C:/Users/DELL/Downloads/1867-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1794-1-10-20221212.pdf>

3. Дерій В.А. Облік, аудит і аналіз екологічної діяльності підприємств: поняття, стан та напрями розвитку. *Економічний аналіз*. Том 19. № 2. С. 193–200.

4. Сторожук Т.М., Дружинська Н.С. Організація екологічно орієнтованого обліку в контексті реалізації сталого розвитку підприємства // Університет державної фіскальної служби України. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/290/278>

